

Helsesentret for papirløse migranter i Bergen

Presentasjon 05.06.2024 for Utvalg for helse og sosial, Bergen kommune, ved tiltaksleder Katrine Meisfjord.

Helsesenteret driftes av Kirkens Bymisjon og eies sammen med Bergen Røde Kors.

Presentasjon

1. Innledning

Drift og målgrupper

2. Hovedarbeidsområder:

A Påvirkningsarbeid

B Rettighetsarbeid

C Drift av et Helsesenter med Drop-in legetjeneste, helseoppfølging og samarbeid med offentlige helsetjenester.

3. Avslutning.

Kostnadsargument

Forslag til ansvarsfordeling mellom fylket, kommune og ideel sektor

1. Innledning

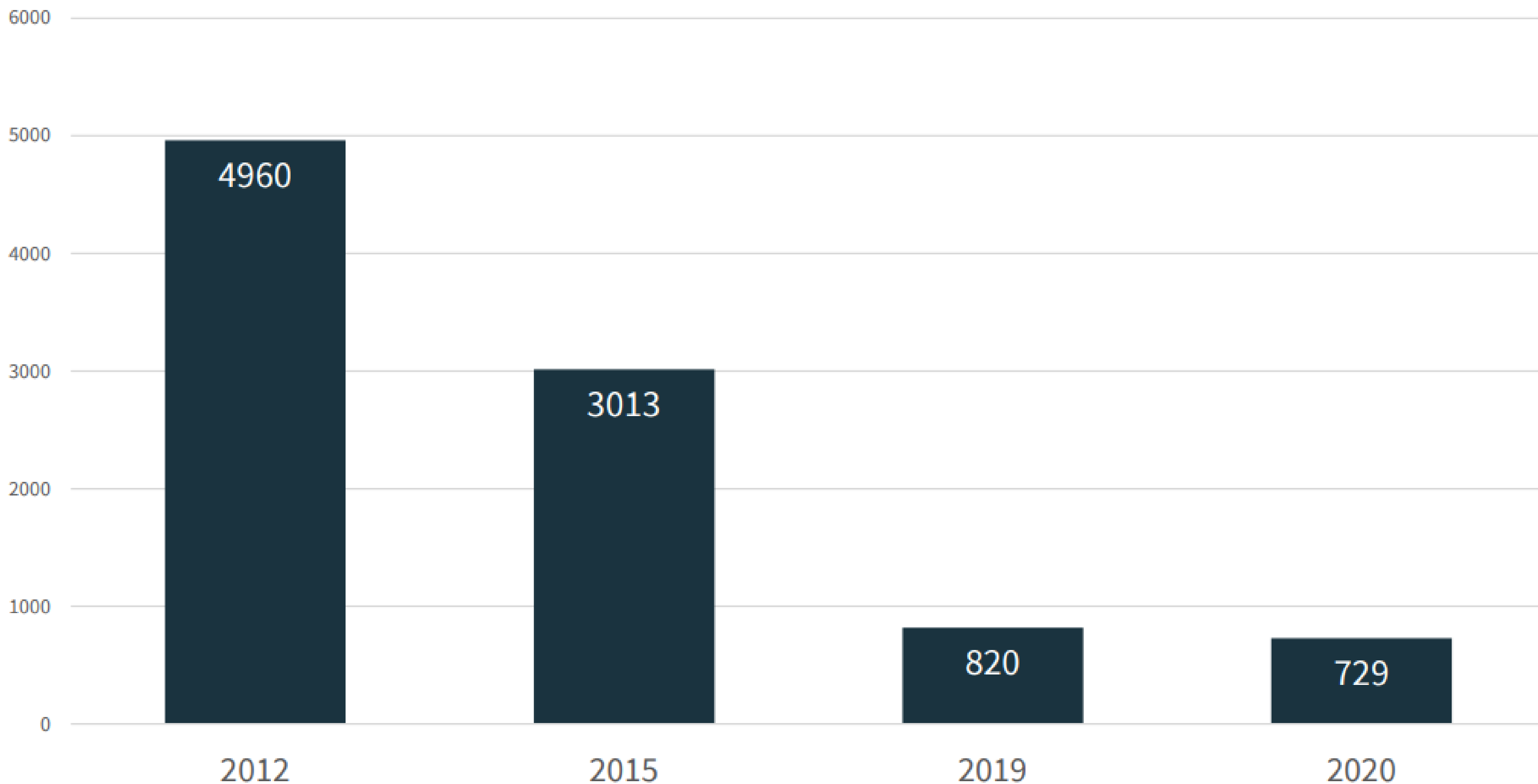
Drift

- Driftet i 10 år i Bergen og 13 år i Oslo
- Årsverk 1,9
- Frivilligressurs ca. 0,7 årsverk.
- Pasienttall: 108 enkeltindivider brukte våre tjenester i 2023. I 2021 var tallet 150.
- Prosjekter: Tannhelsepilot og gratis transport i Vestland finansiert av Vestland fylkeskommune. Nasjonalt seksuell helse prosjekt finansiert av HelseDir.
- Utgifter til drift er ca. 2,3 mill.

1. Innledning; våre målgrupper

- Asylsøkere med endelig avslag, mennesker som ikke er registret i det norske systemet, mennesker som har overgått midlertidig oppholdstillatelse/visum eller fått inndratt oppholdstillatelse/statsborgerskap, mennesker som er bortvist/utvist fra landet o.l.
- EØS borgere med utgåtte arbeidstillatelser, samt personer på turistvisum som ikke har tilgang på europeisk helsetrygdekort, som for eksempel fattig tilreisende og personer som selger seksuelle tjenester.
- Personer som venter på svar på søknad om oppholdstillatelse, ofte familieinnvandringssaker, eller søknader om opphold på humanitært grunnlag.

Antall asylsøkere med utreiseplikt på Norske mottak (kilde: UDI)

Hvo

2021)

1. Hovedarbeidsområde; Påvirkningsarbeid

- Nasjonalt påvirkningsarbeid; Kirkens Bymisjon og Røde Kors.
Hovedmålet er å få endret dagens forskrift; [Rett til helse- og omsorgstjenester for personer uten lovlig opphold - Helsedirektoratet](#), til å inkludere primærhelsetjenester og statlig kostnadsrefusjon. Vi bidrar i skyggerapporter til FN, innspill i høringer, mediesaker og rådgivning til HOD.
- Nordisk samarbeid og erfaringsutveksling.
- Lokalt påvirkningsarbeid
- Europeisk nettverk PICUM

National Legislation 1.1.2023

Who Is Undocumented

- Persons without a valid residence permit
- Persons seeking for residence
- Persons from a non EU/ETA country having a valid residence permit in another EU state
- EU citizens without EHIC card
- Persons having a temporary residence permit but no national insurance (students, seasonal workers)

What Is Necessary Care

- Treatment of all health conditions that might significantly worsen in a short or midterm long run without treatment
  - Treatment and follow-up of chronic diseases
  - Treatment and follow up of pregnancies
  - Vaccinations and health checks necessary for public health
  - Case-by-case assessment
- Children have right to all healthcare

Who Is Paying?

- The patient is responsible for the total expenses of the treatment
- The state will cover the costs for wellbeing services counties if the patient is unable to cover the costs
- The health care provider assess the wealthiness of the patient

Helsinki Local Guidelines 2018

Who is Undocumented

- Persons without a valid residence permit
- Persons seeking for residence
- Persons from a non EU/ETA country having a valid residence permit in another EU state
- EU citizens without EHIC card

What Is Necessary Care

- Treatment of all health conditions that might worsen without treatment
  - Treatment and follow-up of chronic diseases
  - Necessary examinations of symptoms
  - Mental care
  - Family planning
  - Health checks and vaccinations in order to prevent spreading of infectious diseases
  - Necessary dental care

Who Is Paying?

- Actual costs are paid by Helsinki City
- Some customer fees might apply

2. Hovedarbeidsområde; Rettighetsarbeid

- Klagesaker ved avviste henvisninger
- Klagesaker ved fakturering av helsehjelp
- Komplekse pasientsaker. Kontakt med asylmottak, UDI, politi, NAV, NOAS.

D S Utenlandsk pasient ble nektet helsehjelp på Haukeland og Haraldsplass. Nå er han død.

Lege Elisabeth Strømme mener pasientens død kunne vært avverget om han hadde fått hjelp tidligere. Nå har fylkeslegen åpnet tilsyn mot sykehusene i Bergen.

Papirløs kreftpasient ble avvist på sykehusene. Lovbrudd, fastslår fylkeslegen.

Både Haukeland og Haraldsplass får kritikk. – Vi håper dette kan komme andre papirløse til gode, sier legen som hjalp mannen.

I 2023 trengte en pasient nødvendig helsehjelp i form av kommunale helse- og omsorgstjenester.

Spesialisthelsetjenesten hadde pasienten inne til behandling for akutt hjelp og bisto pasient og pårørende med å søke om vurdering av kommunale tjenester. Denne vurderingen ble avsluttet og pasienten fikk ikke de nødvendige helsetjenestene, selv etter kommunikasjon med Helsesenteret for papirløse. Vi klagde saken inn for kommunelegen og Statsforvalteren. Svaret fra statsforvalter konkluderte med at kommunen ikke hadde vurdert på riktig grunnlag, at de ikke kjenner regelverket godt nok, og at de hadde tolket lovverket for strengt. Vedtaket ble annullert og kommunen måtte ta en ny vurdering. Etter ny vurdering konkluderte kommunen med at pasienten hadde behov for, og rett på kommunale helsetjenester.

Mangelfull svangerskaps- og fødselsrelatert hjelp

Norge | Bergen

Lan Zheng er gravid med tvillinger. Kan få kjemperegning for fødselen.

– Det er ingen som kan hjelpe meg. Situasjonen føles håpløs, sier Lan Zheng.

Lan Zheng er fra Shanghai i Kina. I oktober kom hun til Bergen på kjærestevisum. Nå er det nesten umulig å dra hjem. Foto: Alf Simensen

– Har ikke mulighet til å vurdere betalingsevne

Eivind Hansen, administrerende direktør i Helse Bergen, sier Haukeland universitetssjukehus ikke har mulighet til å vurdere papirløses betalingsevne i forkant av fakturautsendelsene.

Han peker på at sykehuset hittil i år har gjennomført 1800 konsultasjoner av pasienter som er registrert i utlandet.

– Papirløse får et informasjonsskriv der vi informerer om hvorfor vi har sendt faktura. Her blir pasienten oppfordret til å ta kontakt ved spørsmål, sier Hansen.

Han opplyser at dokumentasjon fra pasienten, folkeregisteret, advokat og hjelpeorganisasjoner kan dokumentere manglende betalingsevne.

– Etter vår oppfatning følger vi gjeldende regelverk og retningslinjer. Dersom regelverket bør tolkes annerledes, må det skje på utspill fra Helsedirektoratet, sier Hansen.

Kompleks pasientsak. Mann 72 år.

Vi har over tid fulgt opp en godt voksen mann som har kroniske helseproblemer. Etter at vi har blitt kjent med pasienten forstår vi at han lever i en kompleks familiesituasjon der flere av familiemedlemmene har utfordringer knyttet til helse, og at de opplever store påkjenninger knyttet til pasientens manglende oppholdstillatelse. Etter gjentatte møter med pasienten og tolk, og etter hvert også pårørende, har vi sammen nøstet opp i oppholdssaken og livssituasjonen. Mellom hvert møte undersøkte vi mulighetene for veien videre, mens familien fikk prosessere de vanskelige valgene. Det endte med at familien stod med to valg, at personen uten opphold skal fortsette å leve i den samme situasjonen her resten av livet, eller at personen drar alene tilbake til hjemlandet. Det er vanskelig å rådgi i slike situasjoner, men vi kan bidra i de vanskelige samtalene, og vi kan bistå med å hente inn fagkunnskap på juss, retur, helse etc. Personen har i dag besluttet å dra frivillig tilbake til hjemlandet.

3. Hovedarbeidsområde; Helsetilbud

- Drop-in Helsesenter
- Oppfølging av pasienter på dagtid
- Kontakt med spesialisthelsetjenesten, SEMI, legevakt, rusomsorg og omsorgstjenester
- Henvise kronisk syke og gravide til kommunalt legekantor

Avslutning. Kostnadsargumentet

- 1) Det er ikke mange papirløse i Norge.
- 2) De fleste er unge, friske og har lavt forbruk av helsetjenester.
- 3) Akutt forverring av sykdom koster ofte mye mer enn forebygging.
- 4) Helsinki kommunes erfaring er at det er både kostnadseffektivt og administrativt enklere å ha et lavterskel tilbud for målgruppene. Pasientene behandles av eget helseteam som kjenner målgruppen godt.

3. Avslutning. Forslag til ansvarsfordeling mellom kommunale tjenester og ideel sektor

Vestland fylke

- Utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag
- Tilskudd til tannhelsehjelp og gratis reiser i Vestland fylket
- Påvirkning nasjonalt

Bergen kommune

- Kommunal legehjelp
- Sosialhjelp
- Informasjonsarbeid

3. Avslutning. Forslag til ansvarsfordeling mellom kommunale tjenester og ideel sektor

- Ideel sektor/Helsesenteret for papirløse migranter
  - Ha tett kontakt med papirløse migranter og informere dem om offentlige tjenester
  - Bidra med informasjonsarbeid til det offentlige om papirløses rettigheter
  - Bidra til å løse komplekse livssituasjoner for pasienter/pårørende gjennom samarbeid med IOM, NOAS, UDI, politiets utlendingsenhet, kommunen etc.
  - Administrere tannhelsehjelp og gratis reiser i Vestland fylket.
  - bidra til forskning om papirløse
  - drive aktivt påvirkningsarbeid mht. oppfyllelse av menneskerettigheter

Helsesentret for papirløse migranter i Bergen

Takk for meg!